
І. ОНИЩУК

в. о. доцента кафедри теорії та історії держави і права Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, кандидат юридичних наук, здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук НАВС

УДК 340.115

Дослідження правового моніторингу: понятійно-категоріальний апарат

Виявлено основні характеристики моніторингу в епістемологічному контексті: теоретико-пізнавальний і соціально-правовий зміст, сферу його значення та вживання, а також нові орієнтири його методологічної спрямованості. Визначено місце й призначення правового моніторингу в структурі різних форм пізнання.

Ключові слова: моніторинг, правовий моніторинг, метод, техніка правового моніторингу, аналіз, оцінка, прогнозування.

Постановка проблеми. Поняття «моніторинг» розширює сферу свого вживання і набуває багатозначності, проникаючи в різні сфери знання. У сфері права моніторинг – спеціальне поняття, яке відображає специфіку досліджень права й має яскраво виражений методологічний сенс, вірніше, смисли, оскільки в них синтезовані складні вимірювання та операції.

Разом з тим розробка концептуально-методологічної основи правового моніторингу є, швидше, завданням, аніж сформованою практикою, і це особливо стосується освоєння його філософського змісту. Чи наявне зазначене поняття взагалі?

Стан дослідження. Зазначена проблематика знайшла своє відображення у наукових дослідженнях А. Акмалової, Ю. Арзамасова, Є. Афонасіна, Т. Галієва, Т. Москалькової, Я. Наконечного, Є. Некрасова, А. Пашкова, Ю. Тихомірова, І. Фарман, М. Черногора, Д. Чечот, І. Шутака та ін.

У наукових працях спостерігається відсутність єдиних підходів щодо розуміння теоретико-пізнавальних засад правового моніторингу.

Тому *мета* цієї наукової статті – виявити основні характеристики моніторингу в епістемологічному контексті: теоретико-пізнавальний і соціально-

правовий зміст, сферу його значення та вживання, а також нові орієнтири його методологічної спрямованості; визначити місце й призначення правового моніторингу в структурі різних форм пізнання.

Виклад основних положень. Поняття «моніторинг» досить широко поширене в науковій літературі. На практиці наведене поняття та його похідні використовуються незалежно від галузевої спрямованості. Тому необхідно простежити й проаналізувати всі ключові моменти історичної еволюції поняття моніторингу: від його початкового трактування до того, яке сформувалося в радянський період, тобто тієї інтерпретації, яка на даному етапі визнається недостатньою та піддається переосмисленню.

Якщо приймаємо як дослідницька стратегія метод логіко-історичної реконструкції, перед нами постає питання, без вирішення якого ми, у принципі, не можемо почати власне дослідження еволюції поглядів на правовий моніторинг. З одного боку, «на початок» такого дослідження нам необхідно мати якесь первинне, «робоче» уявлення про правовий моніторинг, що ми зможемо накласти на хід історії традиції та зробити за рахунок цього перші кроки в нашому дослідженні, а саме – виокремити момент появи того, що ми можемо кваліфікувати як «правовий моніторинг», і від якого ми зможемо почати відлік ходу історії цього явища та його теоретичного осмислення.

Таке «робоче подання» не може не бути, у свою чергу, одним з етапів тієї історії, хід якої ми спробуємо просте-

жити. У результаті ми опиняємося в ситуації, яка є окремим випадком проблеми, що визначається філософією як «герменевтичне коло»: уявити цілісну картину ходу історії досліджуваного явища можливо тільки виходячи з «першого етапу» цієї історії, а «перший етап», у свою чергу, можна виокремити, тільки вже маючи загальну історичну картину.

Сучасне розуміння правового моніторингу є прямою екстраполяцією поняття «моніторинг» у сферу «права». Якщо розглядати це питання на вербальному рівні, то історію поняття «моніторинг» у його сучасному застосуванні не можна назвати довгою. Такого поняття ще немає у філософських словниках, хоча воно вже загальновизнане й активно використовується як у повсякденній, так і в науковій мові.

Наявний певний досвід освоєння сучасних значень моніторингу. В основі його етимології лежать такі давно відомі слова, як *monitory* – багатозначне поняття, яке спочатку означало наставляти, радити, застерігати, напучувати, і *monitor* (від лат. нагадуючий, наглядаючий), має вже більш близьке до сучасного значення – спостереження за певними об'єктами або явищами [1, с. 256].

Особливо відзначимо, що ці слова спочатку означали дії, широко вживалися в практичній діяльності і, як це нерідко буває, з неї перейшли у науковий лексикон і стали вживатися на правах термінів. Сучасне визначення моніторингу та осмислення результатів його застосування дають підставу судити про те, що це поняття найчастіше вживається

ся тоді, коли мова йде про проведення низки конкретних дій або деяких змішаних заходів, здійснюваних на основі як теоретичних, так і практичних розробок, які об'єднуються терміном «моніторинг» і служать для з'ясування ситуації в тій чи іншій сфері практики. При цьому використовуються традиційні пізнавальні засоби – спостереження, дослідження, порівняльний аналіз, перевірка, контроль тощо [1, с. 256].

Термін «правовий» іншомовного походження, який походить від латинського *juridicus*, що означає правовий, той, що стосується правознавства [2, с. 755; 3, с. 323]. Зазначена категорія відображає: врегулювання суспільних відносин установленнями-веліннями, що походять від держави і мають офіційний процедурно-процесуальний характер їх реалізації (застосування); зв'язок дії та вчинку, що відображається в офіційних правових актах-документах державної влади.

Юридичні науки в дослідженнях стикаються з необхідністю всебічного розгляду правової реальності. Вони звертаються до систем життєвого світу людини («людина – природа», «людина – людина», «людина – суспільство», «людина – людське Я»), а також до основних елементів правової реальності як системи (правовідносин, правосвідомості, правової культури). Інтеграційна основа цих основних елементів – право та юридичні закони.

Отже, категорія «правовий» надає моніторингу правового змісту – тобто стосується аналізу та оцінки норм права.

На даному етапі є такі нові напрями досліджень, які визначаються саме як

моніторингові: правовий моніторинг, світовий еко-моніторинг, космічний моніторинг, моніторинг медіа-простору, де моніторинг є головним робочим методом. Він проник і у соціальну сферу, в якій також проводяться дослідження, що кваліфікуються як моніторингові. З'явилися такі види практик, як економоніторинг, фінансовий моніторинг, моніторинг систем освіти, галузі права та ін. Деякі аналітичні центри, наявні нині в різних сферах, використовують слово «моніторинг» навіть у назві. Наприклад, центри з вивчення громадської думки стали називатися моніторинговими. Таке положення поширилось і на ряд технологій, причому не стільки у сфері власне техніки й технології, скільки у сфері управління соціальними процесами, у політиці та, особливо, при розробці організаційно-правових норм і здійсненні контролю та санкцій. Моніторингові агенції різного роду міцно вписалися в нинішній вигляд соціальної реальності [1, с. 257].

Моніторинг як об'єкт дослідження становить великий інтерес з огляду на те, що його можна розглядати в усіх наведених аспектах. Результативним буде ще й аналіз у рамках так званої функціоналістичної парадигми і прагматизму на тій підставі, що з пізнавальної точки зору моніторинг у найбільш загальному вигляді можна визначити як прагматичний метод отримання і представлення знання.

Виокремимо його головні особливості. Моніторинг синтезує багато функцій, використовує різні засоби спостереження й пояснення, по суті, всі традиційні методи дослідження. Однак

при проведенні моніторингу застосовується більш конкретний і чітко спрямований у порівнянні зі звичайним аналіз. Це може бути й частковий, вибірковий аналіз, який має початкову умову, задання і заздалегідь сформульоване цільове призначення. При його проведенні навмисно розмежовується сам процес дослідження того чи іншого явища та його результат, і тоді моніторинг набуває значення способу відстеження процесу поетапного спостереження, контрольованого вимірювання чогось, що вже існує, почасти визначено й піддається спостереженню як щось до певної міри відоме.

Теоретики не можуть здійснити теоретичного опису й аналізу соціальних фактів (включаючи право), якщо вони не беруть участі в роботі з оцінки та усвідомлення того, що реально є благом для людей, і того, що реально є потребою практичної раціональності, отже, пояснення, що має робити. Герменевтичний зміст оцінок соціального феномену полягає в адекватному описі людської соціальної практики. Тому необхідно приділити увагу тому, як учасники на практиці усвідомлюють її значення та мету.

Моніторинг у сфері права, як і будь-яке інше дослідження, мотивований відображенням процесу та розрахунком на отримання результату. Його специфіка полягає в тому, що він не може бути ні пошуком і відкриттям нового в галузі науки, ні «їздом в незнайоме» у сфері онтології, ні новацією взагалі. Така мета у принципі не ставиться. Усупереч статистиці та соціологічним опитуванням, моніторинг не є тільки збором констатуючих даних, а має ту особливість,

що в силу своєї спрямованості на відстеження процесу він виявляється більш дієвим, має пряме відношення до виявлення нових можливостей, забезпечення умов їх здійснення. Адже «влада факту» і отримані дані стають основою для рекомендацій, які дозволять відійти від статичної картини уявлень, експлікувати певні (пізнавальні або інші) дії, зіграти конструктивну роль і зробити можливою реалізацію чергової раціональної дії. Зазначене є справжнім результатом і кінцевою метою проведення моніторингу.

Отримані в результаті правового моніторингу факти також мають свої особливості. Йдеться про найважливіші характеристики пізнавальної діяльності. Як правило, він формується в процесі емпіричного пізнання і є фіксацією його результатів. При проведенні правового моніторингу це можуть бути факти, отримані в результаті правового спостереження, правового експерименту, правової експертизи та інших пізнавальних у своїй основі традиційних процедур. Утім тут наявні деякі тонкощі. Так само як і в науці, під час проведення моніторингу оцінюється достовірність фактів.

У процесі моніторингу виявляються ще й такі ознаки факту, як відтворюваність, підтвердження та здатність зберігати свою достовірність незалежно від суб'єктивних тлумачень, а також володіння спонукальною силою у практичній діяльності. Якщо в науці факт може становити ще й одну з можливих проєкцій того чи іншого спостережуваного явища, то в контексті моніторингу факт визнається достовірним, якщо він відповідає

часом цілому набору параметрів. На відміну від фактів повсякденної свідомості та фактів науки (даних спостереження або експерименту) у ході моніторингу важливо не тільки виявити, що є, а й знати, що повинно бути. Розрізнення факту та норми є найголовнішою характеристикою моніторингу. Факт повинен відповідати чітко визначеним критеріям і нормативам, за якими проводиться оцінка та які спеціально для цього заздалегідь розроблені. Їх застосування у процесі дослідження зобов'язує проводити порівняльний аналіз реальної ситуації з існуючими гостами, регламентами та стандартами. Так само здійснюється й контроль [1, с. 258–260].

Одним з основних завдань, що стояли перед радянською юридичною наукою, була підготовка науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення законодавства. У 60-ті рр. ХХ ст. радянські вчені вивчали ефективність законодавства, норм права. Ця діяльність потребувала попереднього осмислення підходів до оцінки соціальної ефективності тих норм права, які передбачалося вдосконалювати [4, с. 18].

«Ефективність норм права» стала чи не першим науковим дискусійним питанням у контексті розробки методології оцінки ефективності законодавства. В юридичній літературі радянського періоду висловлювалися різноманітні позиції. Зазначене поняття розумілося як правильність, оптимальність, обґрунтованість та доцільність норм права [12, с. 9]. Інформаційні дані про результат досягнення поставленої мети розглядалися як елемент державного управління суспіль-

ством. Науковці не вкладали до змісту поняття «ефективність» обов'язковості оптимального результату. Мотивація цього полягала в тому, що ефективність також може бути і негативною [5, с. 10].

Точка зору А. Пашкова та Л. Явича полягала в тому, що ефективність норми права оцінюється досягненням об'єктивно бажаного та соціально вагомого результату для побудови комунізму [6, с. 42].

Д. Чечот ефективність правового регулювання трактував із позиції дієвості, результативності, здатності позитивно впливати на суспільні відносини [7, с. 3].

М. Лебедев запропонував до змісту поняття ефективності права, крім реалізації сформованих завдань, віднести ще й досягнення їх із мінімальними матеріальними затратами [5, с. 12].

І. Шутак вважає, що на сучасному етапі розвитку правової доктрини України відбулася історична деактуалізація трактувань ефективності норм права, замість яких сформувалося нове. Таким чином, оцінювання ефективності норм права розглядається як істотний елемент правового моніторингу.

Техніка правового моніторингу, на думку професора, становить систему правил, методів та засобів здійснення послідовних операцій органів влади, наукової спільноти, інститутів громадянського суспільства з контролю, аналізу, узагальнення, оцінки якості нормативно-правових актів та практики їх застосування, правотворчого прогнозування напрямів розвитку правового регулювання суспільних відносин [4, с. 20].

Казахський учений Н. Турецький ототожнює правовий моніторинг із широким, багатоплановим поняттям, яке охоплює сфери діяльності щодо забезпечення високої якості суспільно-правових процесів [8, с. 216].

Залежно від етапу правового регулювання правовий моніторинг поділяється на передпроектний та на моніторинг правозастосування. Широке коло об'єктів визначає види правового моніторингу: 1) загальний; 2) галузевий; 3) точковий. За критерієм тривалості правовий моніторинг поділяють на: 1) постійний; 2) тимчасовий; 3) оперативний [9, с. 334–335].

Переваги та недоліки дефініцій правового моніторингу можна оцінити, здійснивши їх аналіз та порівняльну характеристику. В наукових юридичних джерелах правовий моніторинг визначається як:

- 1) метод контролю [10, с. 15];
- 2) метод пізнання [1, с. 256];
- 3) система спостережень, контролю, оцінок, прогнозу стану й динаміки правових процесів;
- 4) збір, аналіз та узагальнення інформації про стан законодавства;
- 5) система спостережень з метою аналізу та оцінки якості нормативно-правових актів та їх ефективності;
- 6) інформаційно-оцінний інститут, який діє на всіх етапах управління та виявляється на всіх щаблях виникнення та дії права [11, с. 13];
- 7) науково та методично обґрунтована система комплексної оцінки форм, змісту та реалізації нормативно-правових актів [12, с. 32];
- 8) спеціальна діяльність державних органів, яка полягає в аналізі стану нор-

мативного матеріалу, узагальненні практики застосування нормативно-правових актів та вироблення пропозицій щодо удосконалення правового регулювання [13, с. 160];

9) систематична діяльність органів державної влади, метою якої є аналіз стану і прогноз розвитку законодавства, практики його застосування на різних рівнях правового регулювання;

10) систематичне узагальнення та систематизація правової інформації з метою оцінювання, аналізу, прогнозу стану і динаміки законодавства [14];

11) це алгоритм дій щодо визначення пріоритетів, планування, методів збору інформації, перехресної перевірки інформації, звітності, аналізу інформації тощо [15, с. 8];

12) систематична діяльність суб'єктів правового моніторингу, яка полягає у відстеженні, аналізі та оцінці стану нормативно-правових актів і їх застосування;

13) комплексна й планова діяльність Органу представництва зі збору, узагальнення, аналізу та оцінки інформації про практику застосування Конституції України, чинних законів і підзаконних актів, їх відповідність Конвенції та практиці Суду, насамперед у сферах, що стосуються діяльності правоохоронних органів, кримінального провадження, позбавлення свободи [16].

Попри неусталеність визначення поняття правового моніторингу в юридичній науці загалом, наявні дефініції не суперечать, а доповнюють одна одну. Виходячи зі змісту поняття правового моніторингу та узагальнюючи основні тенденції у розвитку вітчизняної право-

вої системи, можна зробити висновок про те, що сфера застосування правового моніторингу динамічно розширюється і водночас відбувається розширення її наукового трактування.

У законодавчих дефініціях терміна «моніторинг» убачаються неоднозначності. До прикладу, моніторинг земель та моніторинг ґрунтів (ст. 191 п. 1 Земельного кодексу України); фінансовий моніторинг (наказ Міністерства фінансів України від 26 квітня 2013 р. № 496 «Про затвердження форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та інструкції щодо їх заповнення»); моніторинг ефективності чинного законодавства України та прогнозування наслідків його застосування (п. 2.5. Положення про Інститут законодавства, затвердженого Розпорядженням Голови Верховної Ради України № 770 від 4 серпня 2003 р.; зміни вносилися згідно з Розпорядженнями від 19 листопада 2003 р., 10 грудня 2004 р., 30 березня 2006 р., 17 грудня 2013 р.); правовий моніторинг (законопроект «Про внесення змін до Закону України “Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини” (щодо правового моніторингу)» від 2 вересня 2014 р. № 5001).

Оцінивши найбільш поширені дефініції, можна констатувати, що правовий моніторинг: є професійною діяльністю; використовується як метод здійснення діяльності, яка полягає в аналізі, оцінці та прогнозуванні якості нормативно-правових актів і правозастосування; охоплює публічну та приватноправову сфери; забез-

печує вдосконалення права за формою та змістом.

Український законодавець дедалі частіше оперує терміном «правовий моніторинг», зокрема, після синхронної ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 16 вересня 2014 р. Верховною Радою України та Європейським Парламентом. Угода заклала якісно нову правову основу для подальших взаємин між Україною та ЄС й служитиме стратегічним орієнтиром для проведення системних соціально-економічних реформ в Україні, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС. Згідно з Угодою, етап правового моніторингу та оцінки, який на сьогодні практично відсутній, повинен бути підсилений чіткими механізмами спільного поточного й заключного оцінювання правової системи та забезпечувати вільний доступ громадськості до інформації.

Термін «моніторинг» має багату синонімію, тому в законодавстві передусім доцільно конкретизувати суть цього терміна шляхом додаткового тлумачення.

Згідно з нашим визначенням, правовий моніторинг – це прагматичний метод отримання знання та самостійний, спеціальний вид діяльності органів державної влади, інститутів громадянського суспільства з метою аналізу, оцінки й прогнозування якості нормативно-правових актів та правозастосовної практики.

Висновки та перспективи розвитку. Моніторинг – це нова методологічна модель. Дія правового моніторингу спрямована не на відкриття

об'єктивної реальності, а на організацію дослідного процесу в сфері права й відстеження його динаміки, результатом чого є знання. Трактуювання моніторингу як методу пізнання дає новий матеріал для характеристики рушійних сил пізнавальної діяльності й сучасних видів знання. У теоретичному аспекті моніторинг допомагає сформувати більш адекватний образ сучасного пізнавального процесу.

Сферою дії моніторингу є наука та соціальний досвід. Особливо складні пізнавальні у своїй основі функції здій-

снює моніторинг у складі системних, комплексних, глобальних досліджень. У соціальній площині правовий моніторинг може розглядатися як методологія реалізації та здійснення контролю за динамікою створення нормативно-правових актів і їх реалізації.

У цілому правовий моніторинг можна охарактеризувати як перспективний метод пізнавальної практики та дослідної науки, як інструмент для вирішення конкретних життєвих завдань і управління ситуацією, особливо в умовах сучасної модернізації.

Список використаних джерел

1. Фарман И. П. Мониторинг как метод исследования и представления знания / И. П. Фарман // Эпистемологический анализ коммуникации. Философские науки. – М.: Ин-т философии РАН, 2012. – Вып. 17. – С. 256–269.
2. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. – К., 1974. – 776 с.
3. Практичний словник синонімів української мови / [за ред. С. Караванського]. – К.: Укр. кн., 2000. – 480 с.
4. Шутак І. Д. Від оцінки ефективності норм права до техніки правового моніторингу / І. Д. Шутак // Вісн. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 3(36). – С. 18–23.
5. Правовой мониторинг: актуальные проблемы теории и практики / под ред. Н. Н. Черногора. – М.: Междунар. юрид. ин-т, 2010. – 232 с.
6. Пашков А. С. Эффективность действия правовой нормы (к методологии и методике социологического исследования) / А. С. Пашков, Л. С. Явич // Сов. государство и право. – М.: Наука, 1970. – № 3. – С. 40–47.
7. Пашков А. С. Эффективность правового регулирования и методы ее выявления / А. С. Пашков, Д. М. Чечот // Сов. государство и право. – М.: Наука, 1965. – № 9. – С. 3–11.
8. Турецкий Н. Н. Законодательная ветвь власти Казахстана: монография / Н. Н. Турецкий. – Алматы: ТОО «Изд-во “Норма-К”», 2011. – 356 с.
9. Юридическая техника: курс лекций / под ред. В. М. Баранова, В. А. Толстика. – М.: ДГСК МВД России, 2012. – 384 с.
10. Акмалова А. А. Мониторинг как вид правового контроля / А. А. Акмалова, Д. В. Капицына // Ars administrandi (Искусство управления). – 2013. – № 2. – С. 13–26.
11. Тихомиров Ю. А. Организация и проведение правового мониторинга / Ю. А. Тихомиров // Право и экономика. – 2006. – № 10. – С. 11–15.
12. Арзамасов Ю. Г. Роль мониторинга нормативных актов для систематизации российского законодательства / Ю. Г. Арзамасов, Я. Е. Наконечный // Юридическая техника. Ежегодник. – № 2. – Н. Новгород, 2008. – С. 32.
13. Москалькова Т. Н. Нормотворчество: науч.-практ. пособие / Т. Н. Москалькова, В. В. Черников. – М.: Проспект, 2011. – 384 с.

14. Некрасов Е. Е. Мониторинг как способ повышения эффективности правового регулирования [Электронный ресурс] / Е. Е. Некрасов, И. В. Жужгов // Сб. науч. тр. юрид. ф-та. Вып. 4. Ставрополь : СевКавГТУ, 2004. – Режим доступа: http://science.ncstu.ru/articles/law/f04/03.pdf/file_download.
15. Handbook for the European Union Monitoring Mission in Georgia / Council of Europe. – Strasbourg Cedex, 2009. – p. 107.
16. Про внесення змін до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» (щодо правового моніторингу) [Електронний ресурс] : проект Закону України від 2 верес. 2014 р. №5001. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG3UX001.html

Стаття надійшла до редакції 16.03.2015.

Онищук И. Исследование правового мониторинга: понятийно-категориальный аппарат

Выявлены основные характеристики мониторинга в эпистемологическом контексте: теоретико-познавательное и социально-правовое содержание, сфера его значения и употребления, а также новые ориентиры его методологической направленности. Определены место и назначение правового мониторинга в структуре различных форм познания.

Ключевые слова: мониторинг, правовой мониторинг, метод, техника правового мониторинга, анализ, оценка, прогнозирование.

Onyshchuk I. The Legal Monitoring Research: Conceptual-Categorical Apparatus

Monitoring is a fashionable word or a new methodological model? The question is essential, because we are talking about the concept, which extends the scope of its usage and gains polysemy, penetrating into various spheres of knowledge. In the field of law monitoring is a special concept that reflects the specifics of the studies of law and has pronounced methodological meaning, or meanings, because they are synthesized complex measurements and operations.

However, the development of the conceptual and methodological foundations of the legal monitoring is more of a task than current practice, and this is especially true for the development of its philosophical content. Does it exist at all? What are the grounds for a positive answer to this question?

This issue is reflected in research A. Akmalova, Y. Arzamasov, A. Dydykina, I. Zhuzhgov, T. Moskalkova, J. Nakonechnyj, A. Pashkov, Y. Tikhomirov, I. Farman, V. Chernikov, I. Shutak and others.

In scientific studies there is a lack of unified approaches to the understanding of the epistemological foundations of the legal monitoring.

Therefore, the aim of this research paper is to identify the main characteristics of the monitoring epistemological context: theoretical and cognitive and socio-legal content, scope, significance and use, as well as a new focus its methodological orientation; to determine the place and purpose of the legal monitoring in the structure of different forms of knowledge.

The term of «monitoring» is quite wide spread in academic literature. In practice this concept and its derivatives are used regardless of the sector. Therefore, it is necessary to track and analyze all the key points of the historical evolution of the concept of monitoring: from its initial interpretation to the fact that developed during the Soviet period, that is the interpretation, which at this stage is recognized as inadequate and subject to reconsideration.

So, according to our definition, the legal monitoring is a pragmatic method of obtaining knowledge and self, a special type of activity of state authorities, civil society institutions with the aim of analyzing, assessing and forecasting the quality of regulations and enforcement.

The action of the legal monitoring is not aimed at the discovery of the objective reality, and the organization of research in the field of law and track its dynamics, resulting knowledge. Interpretation of monitoring as a method of cognition gives new material for the characteristics of the driving forces of cognitive activity and modern types of knowledge. Theoretical terms of reference to the monitoring helps to give a more adequate way the modern educational process.

The scope of the monitoring is both science and social experience. Particularly complex cognitive at its core function monitors the system, integrated, global studies. In social terms, legal monitoring can be considered as the methodology of implementation and monitoring of the dynamics of creation of normative-legal acts and their implementation.

In General, legal monitoring can be described as promising method educational practice and experimental science as a tool for the solution of specific tasks of life and management of the situation, especially in today's modernization.

Keywords: monitoring, legal monitoring, method, technique of legal monitoring, analysis, evaluation, prediction.